

Tekenen in de tijd 217

17-23 september 2023

Erik Borgman staat stil bij het feit dat op 16 september de zusters augustinessen afscheid namen van Casella, hun klooster met gastenverblijf in Hilversum. Honderden jonge mensen konden er de afgelopen tien jaar op adem komen, de vraag naar God stellen en iets proeven van religieus gemeenschapsleven.

Afgelopen zaterdag vertrokken de zusters augustinessen van Sint-Monica na tien jaar officieel uit Hilversum. In een verbouwde boerderij met bijgebouwen boden drie zusters gastvrijheid aan jonge mensen tot 35 jaar die behoefte hadden een tijdje afstand te nemen van hun dagelijkse bestaan van studie of werk. Ze boden, zoals hun website het uitdrukte, hun gasten de mogelijkheid de stilte te beleven en elkaar te ontmoeten. 'Zusters en jonge mensen vormen samen Casella', stond er ook op de website. Wie de zusters augustinessen kent, weet dat ze dat meenden. Wie Casella kent, weet tegelijkertijd dat het maar half waar was. Want zonder zusters was er geen gastvrije plaats voor jonge mensen om te komen, was er geen stilte en was er niet de mogelijkheid om met iemand in vertrouwen over je situatie te spreken. Er zou geen eten en drinken zijn, en geen schone kamer en fris beddengoed.

In oktober 2001 begonnen vijf zusters samen met twee mensen die tijdelijk met hen meeleeften, de leefgemeenschap Casella. De augustinessen van Sint-Monica waren ooit opgericht om gezinnen in de Utrechtse Wijk C die dat nodig hadden, te ondersteunen en dan met name de moeders. Vergelijkbaar werk gingen zij later ook in andere steden doen. De vijf zagen dat zij daarmee niet lang meer op de vertrouwde manier zouden kunnen voortgaan. Zij droomden van iets nieuws en wilden iets betekenen voor jonge mensen die bezig waren te ontdekken wat ze wilden en meenden te moeten doen. Ook dat lag in de lijn van het eerdere werk van de augustinessen, want zij hadden steeds jonge vrouwen in huis die een tijd met hen de zorg en de activiteiten voor de moeders en de kinderen droegen. De groep van zeven begon in een vleugel van het augustinessenklooster aan de Waterstraat in Utrecht, maar na een tijdje bleek de boerderij op het terrein van het klooster van de zusters in Hilversum vrij te komen en werd besloten daar een gastenverblijf te realiseren. Na vijf jaar tekenen, overleggen en verbouwen met duurzame materialen werd in 2013 in Hilversum het klooster annex gastenverblijf geopend. Sindsdien hebben er honderden jonge mensen korter of langer, een keer of vaker, in Casella verbleven. Er ontstond een gemeenschap van geassocieerden en een grote groep van vrijwilligers ondersteunden de zusters bij allerlei werkzaamheden.

Maar de zusters werden ouder en het werk werd in verhouding zwaarder. Korte tijd leek het erop dat er twee jonge vrouwen zouden intreden, maar beider levensweg liep uiteindelijk toch anders. Het tekent de doortastendheid van de augustinessen van Sint-Monica dat ze korte tijd later het besluit namen het complex in Hilversum aan anderen over te doen. De regelingen daarvoor zijn voor de zomer getroffen en zaterdag 16 september was het afscheid.

Ik schrijf sinds 1999 voor het blad van de zusters, *Stad Gods*. Ik hoor daarmee in wat verder afgelegen zin bij de vrijwilligers en was uitgenodigd voor het afscheid van gisteren. Ik had echter moeten melden dat ik andere verplichtingen had. Het typeert de augustinessen dat er zaterdagmorgen een pakketje in mijn brievenbus viel. Omdat ik niet bij de afscheidsviering kon zijn, zo stond er op de ingesloten kaart. In het pakje zat verder een exemplaar van een liefdevol samengesteld boekje met

prachtige foto's van het woonhuis, de kapel en het gastenverblijf, en met teksten die regelmatig gebruikt zijn in vieringen, liederen die veelvuldig in de kapel of aan tafel hebben geklonken. Het is een geslaagde poging iets van de sfeer van het verblijf in Casella vast te leggen. Het boekje is bedoeld voor alle betrokkenen, of, zoals in het voorwoord staat, een "dankjewel" en een uitnodiging het leven te vieren met al zijn bergen en dalen'. De slotzin van het voorwoord luidt: 'Wij mogen dankbaar zijn voor alle vriendschap, ontferming en trouw die wij hebben gevoeld en nog altijd voelen.'

Er staat niet dat het pijn doet om dit alles nu achter te moeten laten. Dat hoeft ook niet, want dat is wel duidelijk. De betrokken zusters hebben in Casella hun droom geleefd, het 'huisje langs de weg'. Het leven gaat verder en zal zeker opnieuw goed zijn, maar deze fase is voorbij. Wat dergelijke gebeurtenissen, de bergen en de dalen van het leven, precies met hen doen, daar kom je bij de augustinessen van Sint-Monica nooit helemaal achter. Het dichtste daarbij komt de tekst die zuster Marie-Madeleine Maas met het oog op het afscheid in de *Stad Gods* schreef over de gebedsruimte. Liefkozend noemt zij die 'ons kathedraaltje':

We hebben ons samen met onze jonge gasten mogen laten raken door dit kathedraaltje, door de vele gebeden en liederen. Dankbaar zijn we voor de rituelen, die als vanzelf ontstonden al vierend en biddend. Ik ben mijn hele leven op zoek naar God. Als hij/zij zich ergens liet vinden, dan was het voor mij in deze ruimte. God, je hebt me, tot ontroerends toe, geraakt in het meebidden en zingen en de toegewijde aandacht van al die zoekende jonge mensen.

Je hoort de tranen van ontroering en spijt. Marie-Madeleine zegt direct hierna dat de zusters hun kathedraaltje in het volste vertrouwen overdragen aan de mensen van De Spil, die de exploitatie zullen overnemen. Om te sluiten met: 'De ruimte zal blijven spreken wanneer zij samen biddend Jou zoeken, God!' Ik hoop het van ganser harte, want dit was die tien jaar de werkelijke spil van Casella.

Het woonhuis, het gastenverblijf, de kapel en het zogenoemde stiltehuisje, het labirint en al het andere in Hilversum wordt dus overgenomen door De Spil. De Spil is een oecumenisch retraitecentrum dat nu nog is gevestigd in Het Koetshuis van het voormalige klooster van de kanunnikessen van het Heilig Graf in Maarsse. Vanaf 6 november vinden hun activiteiten in Hilversum plaats. Op de website van De Spil staat:

Een plek waar je op adem kunt komen. Een omgeving die je helpt te ontdekken wat echt belangrijk is in je leven. Een huis dat jou gastvrij ontvangt. Waar je jezelf kunt zijn. Waar je met anderen in gesprek kunt zijn. Waar je God kunt zoeken; in de stilte van de kapel, in ontmoetingen rond de eettafel, in bezinning op een thema. Dat is retraitecentrum De Spil; een plek 'tussen herberg en klooster'. De Spil is ook een gemeenschap van mensen die geraakt zijn door het verhaal van God met mensen. Die Jezus 'de Spil' van hun bestaan willen laten zijn. Deze gemeenschap draagt De Spil.

Dat komt dicht bij wat de Augustinessen met Casella wilden. Er lijkt dus alle reden om optimistisch te zijn over de toekomst.

De zuster verhuizen van Hilversum naar Utrecht. Ze trekken niet in bij de andere zusters in het grote klooster, maar gaan vlakbij wonen, op een eigen verdieping in het augustijnenklooster waar ook pater Martijn Schrama woont. Het wordt een

augustinse hoek, want naar verluid gaat ook de Augustinuskerk aan de Oude Gracht binnen afzienbare tijd weer open. De augustinessen van Sint-Monica zijn in heel veel dingen goed, maar niet in stilzitten. Zij zullen zich in Utrecht zeker nog laten horen en zien.

Erik Borgman, lekenDominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus in Utrecht

Meer informatie over Casella is te vinden op www.casella.nl. Meer informatie over De Spil is te vinden op www.retraitecentrum.nl.